



Vrijdag 26 januari 2018

TivoliVredenburg - Hertz - 20.00 uur

Serie Internationale Topensembles

HAGEN QUARTETT

Wolfgang Amadeus Mozart 1756-1791

Strijkkwartet in Bes KV 458, 'Jagd' (1784)

Allegro vivace assai

Menuetto: moderato

Adagio

Allegro assai

Pauze

Anton Webern 1883-1945

Strijkkwartet (1905)

Düster und schwer - Mit großem Schwung - Sehr schnell und stark - Langsam - Sehr langsam - Schnell - Sehr ausdrucksvoll und sehr lebhaft - Mit größter Wärme - Mit größter Macht - Sehr breit - Mit innigstem und ganz zarten Ausdruck - Zart bewegt - Sehr langsam

Franz Schubert 1797-1828

Strijkkwartet nr. 13 in a D804 'Rosamunde' (1824)

Allegro ma non troppo

Andante

Menuetto - Allegretto

Allegro moderato

Mozart - Strijkkwartet

Met Mozarts *Jachtkwartet* is het merkwaardig gesteld: deze bruisende en jeugdige muziek kan jonge mensen meestal niet erg boeien, terwijl ouderen vaak juist een voorliefde hebben voor dit kwartet. Het werk is een open boek en al

meteen op het eerste gehoor volledig begrijpelijk. Jonge musici en luisteraars leggen het dan ook snel terzijde en houden zich liever bezig met meer problematische materie. Kennelijk moet men eerst zijn portie narigheid hebben gehad om het geluk volledig te kunnen waarderen. Een van de werkelijk unieke eigenschappen van Mozart was dat hij geluk wist te verbeelden zonder te belanden in oppervlakkige vrolijkheid. In het *Jachtkwartet* deed hij dit met een minimum aan contrastwerking. Men moet zijn oren werkelijk tot het uiterste spitsen om de componist te betrappen op die enkele schaduwrandsjes die het met zon overgoten landschap reliëf geven. Dat zijn adembemende momenten die voorbijflitsen, zoals in het openingsdeel waar aan het eind van de expositie met een onverwachte harmonische wending de lucht even betreft. De doorwerking van het eerste deel speelt zich helemaal af in de schaduw, en in het Adagio blijken we bij de zevende maat plotseling nietsvermoedend plotseling voor een afgrond te staan. Het zijn deze momenten die het zo opgewekte, levenslustige werk zijn diepte geven.

'De vrucht van een lange, moeizame arbeid', noemde Mozart de zes aan Haydn opgedragen strijkkwartetten waarvan KV458 het voorlaatste is. Alle zes ontstonden in de jaren 1782-85, en met die lange arbeid viel het dus wel mee (in diezelfde tijd ontstonden ook nog onder andere de opera *Die Entführung aus dem Serail*, de *Haffner*- en de *Linzer-Symfonie* en zo'n negen pianoconcerten). Moeizaam was het werk eraan wel, dat wil zeggen: voor Mozarts doen. Verschillende correcties in het manuscript getuigen van aarzeling en strijd met de materie. Maar, zoals musicoloog en Mozart-kenner Marius Flothuis duidelijk maakte: doorhalingen in een manuscript van Mozart betekenen meestal dat de componist op een kruispunt stond en overwoog om een andere weg in te slaan. Die weg zou naar een route hebben geleid die weliswaar anders was, maar niet minder meesterlijk.

Webern - Strijkkwartet

Toen Anton Webern in 1905 zijn *Strijkkwartet* schreef, was hij ongeveer een jaar compositieerling van Arnold Schönberg. In het werk is de invloed van Schönbergs expressionisme te horen, maar ook laatromantische invloeden doen zich gelden. Het uit drie noten bestaande beginmotief loopt als een rode draad door het veelkleurige strijkersweefsel, gecreëerd door de dichte chromatische harmonieën. Dat motief zorgt voor de eenheid in het werk. Webern heeft zich in dit *Strijkkwartet* laten inspireren door een geschilderd drieliuk van de Noord-Italiaanse, in Zwitserland wonende kunstenaar Giovanni Segantini (1858-1899). Diens *Trittico della natura* beeldt de levenscyclus uit van de mens en van de natuur tijdens het

vergliden van de seizoenen. De taferelen op de schilderijen worden gedomineerd door het imposante berglandschap van de Alpen, waar Webern zo van hield. Het zoekende motief van de drie beginnoten wordt uitgebreid en gevarieerd en is de aanzet tot een complex en boeiend spel van veranderingen, versnipperingen en samensmeltingen. Het is alsof Webern alle mogelijkheden van die drie noten en twee intervallen uitputtend wilde onderzoeken: melodisch, dynamisch, speltechnisch en expressief. De nadruk lijkt te liggen op het vormen van zoveel mogelijk klankkleuren door middel van verschillende speelwijzen, zoals pizzicato, sul ponticello en tremolo, in alle mogelijke combinaties.

Schubert - Strijkkwartet

'Ik heb maar weinig nieuwe liederen gemaakt, daarentegen heb ik verscheidene instrumentale stukken uitgetoetst, want ik componeerde twee kwartetten voor violen, altviool en cello en ik wil nog een kwartet schrijven, omdat ik me op deze manier een weg wil banen naar grote symfonieën', schreef Schubert aan zijn vriend Kupferwieser op 31 maart 1824. Eén van die kwartetten die hij zojuist had voltooid, was zijn *Dertiende Strijkkwartet in a*. Dit *Kwartet* is dus eigenlijk een voorstudie voor een symfonisch werk. Dat is te horen in de grootsheid en harmonische rijkdom van het kwartet, maar tegelijkertijd heeft het ook zo'n zangerig karakter dat je er bijna woorden in hoort. Vooral het monumentale eerste deel is als een *Lied ohne Worte*, een typisch schubertiaans lied: verhalend van passie en weemoed. Het thema van het *Andante* klinkt waarschijnlijk bekend in de oren. Schubert heeft deze mooie, eenvoudige melodie ook gebruikt in het een jaar eerder gecomponeerde *Rosamunde* en later (1827) nog eens in het *Andante* van de *Impromptu voor piano* (D935).

Hagen Quartett

De ongekende carrière van het Hagen Quartett begon in 1981 met een reeks prijzen in kamermuziekcompetities en een contract bij niets minder dan de Deutsche Grammophon, hetgeen uiteindelijk veertig cd's in een tijdsspanne van twintig jaar opleverde. Het stelde het kwartet in staat zich een weg te banen door het immens uitgebreide strijkkwartetrepertoire en een onderscheidend profiel te creëren. Denk hierbij aan samenwerking met grootheden als György Kurtág en Nikolaus Harnocourt en concerten met artiesten als Maurizio Pollini, Mitsuko Uchida, Sabine Meyer, Krystian Zimerman, Heinrich Schiff en Jörg Widmann. Daarnaast omarmt het repertoire van het Hagen Quartett de gehele geschiedenis van het strijkkwartet, van Haydn tot aan Kurtág. Ook werkt het Hagen Quartett nauw samen met hedendaagse componisten, niet alleen door het doen herleven van reeds

bestaande werken maar tevens door het ondersteunen en in première brengen van nieuwe composities. Jonge strijkkwartetten zien het Hagen Quartett dan ook als een standaard voor kwaliteit, stijl, diversiteit, samenspel en sterke toewijding aan componisten en werken van specifieke genres. Om deze rijkdom door te geven aan deze jongere collega's onderwijst het Hagen Quartett op het Mozarteum in Salzburg en de Hochschule in Basel en geeft het masterclasses over heel de wereld.

Volgende concert in de serie
Internationale Topensembles:
Vrijdag 11 mei 2018 - Hertz - 20.00 uur
Grigory Sokolov
Programma wordt later bekendgemaakt

Bij pianisten in de buitencategorie is het vaak een kwestie van afwachten met welke componisten ze op reis gaan. Grigory Sokolov slaagt er altijd in de verwachtingen te overtreffen. De welhaast mythische Russische meesterpianist wordt beschouwd als de laatste vertegenwoordiger van de Russische virtuosenschool, en velen noemen hem zelfs de grootste thans levende pianist. Zijn status wordt in NRC Handelsblad treffend omschreven: 'De fenomenale Russische pianist Grigory Sokolov torent in alle opzichten zo hoog uit boven zijn collega's, dat zijn magische spel van een goddelijke orde is.'

DO 08 02
OUT OF THE BLUE
KLASSIEKE MUZIEK
& LEKKER ETEN

ZA 10 02
PURCELLDAG

WO 21 02
**HARRIET KRIJGH
& SIGNUM
SAXOPHONE
QUARTET**

ZA 25 02
**STRAVINSKY
PETROESJKA**
NEDERLANDS
PHILHARMONISCH
ORKEST

TIVOLI
VREDEN
BURG